Štev. 179 V Trstu, v sredo 2. julija 1919 Letnik XLIV

Izhaja vsak dan, udi ob nedeljah in praznikih, zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik konsorcij lista Edinosti. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L 3·—, pol leta L 18·— in celo leto L 35·—. — Telefon uredništva in uprave štev. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 10 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 *mm*). — Oglasi trgovcev in obrtnikov *mm* po 20 stot.; osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po 40 stot., oglasi denarnih zavodov *mm* po 80 stot. Mali oglasi po 10 stot. beseda, najmanj pa L 1·—. Oglase sprejema inseratni oddelek Edinosti. Naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti. Uprava in inseratni oddelek se nahajata v Trstu, ul. sv. Frančiška As. 20.

Mirovna konferenca.

Svet četvorice se izpremeni v svet petorice?

PARIZ, 30. »Temps« piše, da se vodstvo dela na konferenci ne poveri svetu desetorice, temveč svetu petorice, ki bo takole sestavljen: Clemenceau, Lansing, Balfour, Tittoni in en japonski delegat. Prva seja se bo vršila brzkone danes popoldne. Svet petorice se bo bavil med drugim z mirovno pogodbo z Avstrijo in z izdelovanjem pogodbe z Madžarsko, Bolgarsko in Turčijo.

Odslovitev turškega odposlanstva.

PARIZ, 30. Predsednik konference je poslal predsedniku turškega odposlanstva, Hamed Feridu paši naslednje pismo: »Pariz, 29. junija 1919. Gospod predsednik! Glavne zavezne in pridružene vlasti se žele zahvaliti turškemu odposlanstvu za izjave, za katere je prosilo, da jih poda mirovni konferenci. Te izjave so in bodo tudi nadalje predmet natančnega proučevanja, kakor ga zaslužijo. Tičejo se pa koristi, ki so tuje Turčiji, in se nanašajo na mednarodna vprašanja, katerih neposredna rešitev je po nesreči nemogoča. Dasiravno svèt želi postopati kar najhitreje, da se čim preje vzpostavi definitiven mir, in se v polni meri zaveda neprilik, ki jih povzroča sedanja doba negotovosti, je vendar temeljito proučevanje položaja prepričalo člane sveta, da je neki odlog neizogiben. Svet smatra zato, da se v teh okoliščinah ne doseže nič, če ostane turško odposlanstvo, za katero je prosila turška vlada pooblastila, da je pošlje na Francosko, še dalje časa v Parizu. Ko pa pride čas, da se bo zaveznim in pridruženim vlastim iznova zdela koristna izmenjava mnenj, ne opuste te vlasti dogovora s turško vlado glede sredstev, ki se bodo zdela najboljša v svrho čim lažje in čim hitrejše dosege povoljnega uspeha.«

Sonninov odhod iz Pariza.

PARIZ, 30. Nocoj je odpotoval iz Pariza bivši italijanski minister za zunanje stvari, Sonnino, v spremstvu conte Aldoorandija in De Morsierja. Na postaji se je poslovil od njega minister za zunanje stvari, Tittoni, odposlanci Scialoja, Maggiorino Ferraris in Marconi ter razni drugi odličnjaki. Sonnino se je nad četrt ure zelo prisrčno razgovarjal z vsemi navzočimi. Slovo ob odhodu je bilo genljivo. Sonnino je mirno in smehljaje odgovarjal z okna salonskega voza, izmenjavajoč zadnje pozdrave.

Francosko-angleško-ameriška zveza.

PARIZ, 1. Listi pripisujejo veliko važnost francosko-angleško-ameriški zvezi ter pravijo, da je ta dogovor, dokler se ne vidi, kaj bo z Zvezo narodov, najboljše jamstvo za izvršitev mirovne pogodbe. Dejstvo, da je bil ta dogovor podpisan istočasno z mirovno pogodbo, izraža enoten duh zavezniških držav in dokazuje trden sklep, da ostanejo složne v izvrševanju mirovne pogodbe, kakor so bile složne v nje sestavljanju.

Tittonijev pogovor s Pichonom in Bratianom.

PARIZ, 30. Tittoni je sprejel v hotelu »Castilgion« najprej francoskega ministra za zunanje stvari, Pichona, a nato romunskega ministrskega predsednika Bratiana.

IZ FRANCIJE.

Mirovna pogodba pred francosko zbornico.

PARIZ, 30. Deschanel je odprl sejo, govoril obširno o mirovni pogodbi in nato rekel: »Parlamentarne razmere bodo dale naši diplomaciji orožje za izvršitev mirovne pogodbe.«

Nato je govoril Clemenceau o času, ko se dokončuje največja drama zgodovine. Še smo pod vtiskom najvišjih dolžnosti, ki smo jih sijajno izvršili, a prvi polet naše duše je up toliko za Francijo, kolikor za človečantvo. Splošni mir bi bil samo prevarljiva prikazen, če bi mi ne mogli živeti v miru sami s seboj. Kot temelj zunanjemu miru moramo dati mir naši državi v notranjosti. Zato je nujno potrebno, da se pozabijo stari spori; potrebno je pa, da jih pozabijo vsi.

Clemenceau je potem ponovil svoje izjave tudi v senatu.

Francoski socijalisti proti mirovni pogodbi.

PARIZ, 29. Večina buržoazijskih elementov v zbornici bi ne hotela pri sestavljanju komisije za proučevanje in odobritev mirovne pogodbe upoštevati članov, ki jih je predložila socijalistična skupina, kateri spada sorazmerno enajst delegatov. Zbornica naj bi imela pri sestavljanju komisije popolnoma svobodne roke; hoteli bi namreč izključiti iz komisije Longueta in Mayerasa, ki sta že večkrat označevala mirovno pogodbo z Nemčijo kot infamno krivico v škodo nemškega naroda. »Action Francaise« obtožuje Longueta, da je sprejel od nemškega zastopnika v Madridu denar, da organizira gibanje za socijalističen mir. Tozadevni predlog je že bil predložen zborničnemu predsedstvu, pa je parlamentarna socijalistična skupina enoglasno sklenila da odpokliče svoje člane iz komisije, če bi zbornica izključila Longueta in Mayerasa.

PARIZ, 30. Senski zadružni svet je na svojem zborovanju ostro kritiziral mirovno pogodbo z Nemčijo. Mayeras je predlagal, da bi morali socijalisti glasovati proti pogodbi in naj bi se zastopniki, ki bi prestopili to določbo, izključili iz stranke. Ta predlog je bil sprejet s 6884 glasovi.

Takoj nato je bil predložen predlog, da se socijalističnim zastopnikom prepove sodelovanje pri proslavi zmage, ki se bo vršila 14. julija, ker bi ta dan moral biti dan žalosti za proletarijat.

Longuet je izjavil, da je to prvič v zgodovini socijalizma, ko se bo videla demonstracija, ki jo prirede proletarci štirih držav: ta dogodek je velike važnosti. Pogodbo je Longuet označil za vojno in ne mirovno pogodbo, ki vpije po maščevanju in daje protirevolucijonarno orožje v roke ententnega kapitalizma.

Francoski socijalisti — o brest-litovskem miru.

PARIZ, 30. Razpravljajoč o versaillskem miru pravi »Humanité«, da je konferenca pač dovršila svoje delo napram Nemčiji, da pa ni sklenila resničnega miru. Bistvene točke pogodbe da zagotovljajo hegemonijo kapitalizma anglo-sanksonskega. To bo označje te pogodbe pred zgodovino. Pogodba da odpravlja konkurenco, ki se je Angleži in Amerikani najbolj boje. Vsled omenjene moči svojega brodovja in svojih financ in v posesti sirovin iz kolonij, ki so ogromno narastle, gospodujejo Angleži nad vsem svetom. Uresničenje se stari rek: Gorjé premagancem! Od tega duha je prežeta vsa pogodba, ki nasilno žali najglobljo željo človeštva po miru. Narodi ne bodo imeli nobene koristi od te pogodbe.«

Srbski Sokoli v svečanem obhodu atletov.

PARIZ, Ob priliki otvoritve stadiona Pershinga pri Parizu je sodelovalo 50.000 gledalcev. V svečanem obhodu atletov in borilcev so defilirali tudi srbske Sokoli, ki jih je množica navdušeno pozdravljala.

IZ ANGLIJE.

Mirovna pogodba pred angleško zbornico.

LONDON, 30. Lloyd George je v zbornici izjavil, da se namerava izjaviti v četrtek o mirovni pogodbi, kj ie dokončala najkrvavejšo vojno moderne dobe, vojno, ki se brzkone ne začne več.

Konservativci so sprejeli Lloyd Georga, ko je vstopil v dvorano, z velikanskim odobravanjem. Liberalci in labouristi so obsedeli. Šele na poziv kolegov so se tudi liberalci dvignili, a labouristi so sedeli dalje.

IZ NEMČIJE.

Komunistična nevarnost.

CURIH, 330. Wuschik, sindakatski voditelj, je izjavil na zborovanju desničarskih socijalistov, da groze notranji boji. Nevarnost preti tokrat iz Sutla, na Turinškem, odkoder je bilo preneseno orožje na neznan kraj. »Lokal Anzeiger« piše, da je bilo v sahlski tovarni orožja pred kratkim prodano veliko pušek in samokresov. Govorilo se je, da je to orožje določeno za inozemstvo, toda pozneje se je izkazalo, da so kupci bili v zvezi s komunisti. Orožje je bilo brzkone poskrito blizu Berolina.

Nekateri pa pravijo, da so vse te vesti manovre nacijonalistov in militaristov, ki bi hoteli pretiravati domnevno nevarnost, samo da si odprejo pot k moči.

Železničarska stavka.

CURIH, 30. V Berolinu se položaj poostruje. Na štirih postajah — lehrtski, anhaltski, potsdamski, stettinski — se je pač posrečilo, da so odšli vlaki dolge vožnje, ne vozijo pa vlaki do sosednjih mest. Na prevažni postaji Friedrichstrasse, odkoder odhajajo in kamor prihajajo vlaki iz pokrajin vzhodne Nemčije, je služba ustavljena popolnoma. Če ne pride do kakega sporazuma, se tudi na drugih postajah promet ustavi, kajti včeraj so stopili v stavko delavci vseh železniških delavnic, zahtevajoč, da se plača 500 mark mesečno poviša na 700 mark, a razum tega zahtevajo pripoznanje delavskih svetov.

IZ RUSIJE.

Boj proti boljševikom.

STOCKHOLM, 27. Estonsko poročilo: Severni del vojske je v boju na črti od Gačine do vasi Vereste. Na porhoverskem bojišču smo sovražnika odbili. Blizu Ostrova smo prodrli sovražno črto. Zavzeli smo Knošisoro in smo prodrli do vasi Nokolskoje.

STOCKHOLM, 29. Estonsko poročilo: Na riškemu bojišču smo zasedli Hitzenburgovo tovarno in postajo Stoke. Okoli Rodonpolisa se še vrši boj. Na porhovskem bojišču smo odbili sovražnika in prisilili neki oklopni vlak, da se umakne proti postaji Noramostevu.

Iz Jugoslavije.

Regent Aleksander v Zagrebu in Ljubljani.

REKA, 30. (»Gazzetta di Venezia«.) Iz Zagreba se poroča, da tekom tega tedna pričakujejo regenta Aleksandra, ki odide potem v Ljubljano. Glavni namen tega regentovega potovanja je pregledovanje srbskih čet, ki neprenehoma prihajajo na Hrvatsko in Slovenijo, tako da se cenijo že na 200.000 mož. Oblasti so že ukrenile stroge varnostne odredbe z ozirom na regentov prihod ter pazno nadzirajo vsak korak republikanskih separatistov.

Proslava obletnice serajevskega dogodka.

REKA, 30. (»Gazzetta di Venezia«.) Velika zgodovina sedanje vojne mora med toliko stvarmi zabeležiti tudi naslednji značilni dogodek:

Istočasno, ko se je v Versaillesu podpisoval mir z Nemčijo, katera je skupno s svojo sokrivko Avstro-Ogrsko vzela kot pretvezo za izzvanje svetovne vojne umor avstrijskega prestolonaslednjega nadvojvode Frana Ferdinanda, so se v Serajevem javno proslavljali tisti, ki so usmrtili nadvojvodo in njegovo soprogo Zofijo Hohenberško. Iz Serajevega se javlja: Na kraju, kjer se je izvršil napad, se je vršila slavnost v proslavo Gavrila Princípa, ki je bil materijalni izvršilec, in njegovih tovarišev. Ob bregovih reke Miljačke je stalo razvrščeno vojaštvo, Sokol, šolska mladina in društva. Prav tam, kjer je izdihnila nadvojvodska dvojica, je bil postavljen oltar, na katerem se je opravila zadušnica za antentatorji Na to so se vršili spominski govori ob navdušenih vzklikih: Slava jim! Slavnosti so prisostvovali tudi zastopniki jugoslovanske vlade.

Italijanska zasedba na Koroškem.

REKA, 30. (»Gazzetta di Venezia«.) »Slovenski Narod« poroča, da italijanske čete, ki so zasedle železnico Beljak-Št. Vid, štejejo 20.000 mož in da so se srbsko-jugoslovanske čete morale umekniti toliko, da je ostal med njimi in italijanskimi četami nevtralen pas.

Proti plačilu vojne odškodnine.

REKA, 30. Vse jugoslovansko časopisje je zelo razvneto proti pariški konferenci, ki hoče naložiti Jugoslaviji plačilo odškodnine, ki se zahteva od vseh držav, ki so tvorile razdejano avstro-ogrsko monarhijo. V smislu sporočila iz Pariza, o katerem je razpravljal zadnji ministrski svet v Belgradu, je mirovna konferenca že določila, da Srbija kot taka dobi poldrugo milijardo vojne odškodnine, dočim je zahtevala petnajst milijard. Ostale jugoslovanske dežele, izvzemši Srbijo in Črnogoro, pa bi morale plačati vsevkup osem milijard za vojno škodo, od katerih bi se odtegnila poldruga milijarda, ki gre Srbiji. Zagrebška »Riječ« pravi, da je krivično, da bi se dežele, kakor Hrvatska, Slavonija, Bosna, Hercegovina, Slovenija in Dalmacija smatrale odgovorne za vojno, kakor Avstrija in Madžarska, ki ste hoteli imeti vojno. Isti list poudarja, da mora Čehoslovaška plačati samo poltretjo milijardo, dasiravno je bogata dežela, dočim Jugoslavija v primeri žnjo zelo uboga. Jugoslovanski listi upajo, da se ministrskemu predsedniku Protiću, ki je s tremi drugimi ministri odpotoval v Pariz, posreči prepričati načelnike vlad ententnih in pridruženih velevlasti, da Jugoslavija ne more plačati ničesar, če se Srbiji ne prizna cela odškodnina, kakor jo je zahtevala.

Nekateri listi poudarjajo, da je Wilsonov odhod iz Evrope prava nesreča za Jugoslovane, ker so žnjim izgubili svojega največjega podpiratelja, in izražajo bojazen, da se v Wilsonovi odsotnosti jadransko vprašanje ne reši po njihovih željah.

Poitalijanjenje slovanskih šol v Istri.

RIM, 1. (»Messaggero«.) Vsled izkazanih prošenj rodbinskih glavarjev in na tostvarne predloge občin in civilnega komisarja pazinskega političnega okraja, je istrski deželni odbor prosil in tudi dobil od gubernijske oblasti za Julijsko Benečijo dovoljenje za izpremembo slovanskega učnega jezika v italijanskega na naslednjih ljudskih šolah v Istri: Boljun, Borut, Brest, Učka, Paz in Vranja ter pred kratkim v Cerovljah. Uradna otvoritev itlaijanske šole se je povsod izvršila posebno slovesno. Enake prošnje so vložili družinski glavarji v občinah Gologorica in Novaki, tudi v pazinskem političnem okraju.

Nov Wilsonov načrt za Reko.

REKA, 30. (»Tribuna«.) Zagrebška oficijozna »Riječ« pravi, da dobiva iz pristojnega vira obvestilo, da je Wilson, odpravljaje se na odpotovanje iz Evrope, predložil italijanskemu odposlanstvu svoj osebni načrt, kako naj bi se ustanovila samosvoja reška država. Ta vmesna država med Italijo in Jugoslavijo bi obsegala Reko brez sosednjega hrvatskega Sušaka, otoka Krk in Cres ter liburnijsko obal, to se pravi, vološčanski sodni okraj do reke Raše, izključivši pazinski in buzeški okraj, ki naj bi po Tardieujevem predlogu tudi pripadala novi reški državi, kateri bi pripadla tudi proga Reka—Št. Peter. Kakor računa »Riječ«, bi ta reška država v novi izdaji štela 170.000 Jugoslovanov in 30.000 Italijanov.

Izgredi v Reki.

REKA, 30. (»Era Nuova«.) Snoči, ko je bilo najživahnejše življenje na Korsu, je kakih dvajset francoskih vojakov prišlo po Korsu, držeč se izpod roke in prepevajoč marseljezo. Vmes pa so vzklikali: »Živela jugoslovanska Reka!« »Živela Jugoslavija!« »Živela Francoska!« Doli z »Italijo!« Eden teh vojakov je na trobento trobil italijansko znamenje za umik. Izmed občinstva je nekdo posredoval, vsled česar so ga osuvali. Francoski častniki, ki so bili prisotni, niso storili ničesar, da bi bilo prenehalo to nevredno početnjanje. Konec pa so mu napravli reški meščanje sami, ko so se zavedeli po osuplosti. Izzivalce so svečano pretepli. V pretep med Rečani in Francozi so posegli karabinjerji, preden je prišlo do obžalovanja vrednih posledic.

Doslej bo francoska vlada smatrala za mogoče to dvojno igro medeno sladkih govorov ter nesramnih izzivanj svojih vojakov in častnikov, ki se v italijanski Reki vedejo malo drugače kot so se Jugoslovani v prvi polovici meseca novembra? General Grazioli, ljubosumni vari hitalijanskega ugleda, je naslovil na francoskega generala zelo energičen protest zaradi tega neopredeljivega vedenja njegovih čet. Ali ne bi bil že čas, da bi se podal očiten dokaz toliko hvalisanega latinskega bratstva s tem, da bi vendar že odšli enkrat ti vojaki?

Francoske temnopolte čete se vsaj vedejo pravilno in pošteno, dasiravno tiči v njihovem kmaj se započenjajočem razumu domneva, da se prišli semkaj »pour la civilisation« (zaradi civilizacije): oni drugi, dragi bratje iz Francoske pa žalijo in izzivajo! Naj se vedejo tudi oni lepše, vsaj zaradi časti in ugelda poštenega francoskega imena, če ne že zaradi francosko-italijanskega prijateljstva.«

Rekviriranje stanovanj v Zagrebu.

ZAGREB, 29. Meščani, ki imajo v mestu dve stanovanji: prvo zimsko, a drugo poletno, se morajo izjaviti, v katerem hočejo stanovati, ker se eno stanovanje rekvirira v prid tistim, ki morajo radi svojega poklica stanovati v mestu. Stanovanjski urad ne bo dovoljeval nastanitve v Zagrebu tujcem, ki bi hoteli čez poletje stanovati v mestu radi zabave ali udobnosti. Na ta način se hoče odpomoči stanovanjski krizi.

Francosko-angleška banka v Jugoslaviji.

ZAGREB, 30. »Narodna Politika« objavlja razgovor z ravnateljem neke velike francoske banke, ki je izjavil naslednje: Francoske in angleške banke se pripravljajo na to, da ustanove svoje podružnice v Jugoslaviji, ki bodo delovale potem kot neodvisni zavodi. Te podružnice se ustanove, najbrž že letošnje leto, v Zagrebu, Beligradu, Novemsadu, Ljubljani, Serajevem, Dubrovniku in Splitu ter se bodo bavile s financiranjem državnih železnic, velikih industrijskih podjetij in rudokopov. Ena teh bank, ki razpolaga z dvema milijardama frankov, se bo bavila z izkoriščanjem bosenskih rudnikov in je že napravila načrt za železniško progo, ki bo vezala Donavo z Adrijo. Te inozemske banke ne bodo delale konkurence jugoslovanskim bankam, ker se ne nameravajo baviti z malimi bančnimi posli, temveč le v največjih promet ustavi, kajti včeraj so stopili v stavko delavci vseh železniških delavnic, zahtevajoč, da se plača 500 mark mesečno poviša na 700 mark, a razum tega zahtevajo pripoznanje delavskih svetov.

IZ RUSIJE.

Boj proti boljševikom.

STOCKHOLM, 27. Estonsko poročilo: Severni del vojske je v boju na črti od Gačine do vasi Vereste. Na porhoverskem bojišču smo sovražnika odbili. Blizu Ostrova smo prodrli sovražno črto. Zavzeli smo Knošisoro in smo prodrli do vasi Nokolskoje.

STOCKHOLM, 29. Estonsko poročilo: Na riškemu bojišču smo zasedli Hitzenburgovo tovarno in postajo Stoke. Okoli Rodonpolisa se še vrši boj. Na porhovskem bojišču smo odbili sovražnika in prisilili neki oklopni vlak, da se umakne proti postaji Noramostevu.

Iz Jugoslavije.

Regent Aleksander v Zagrebu in Ljubljani.

REKA, 30. (»Gazzetta di Venezia«.) Iz Zagreba se poroča, da tekom tega tedna pričakujejo regenta Aleksandra, ki odide potem v Ljubljano. Glavni namen tega regentovega potovanja je pregledovanje srbskih čet, ki neprenehoma prihajajo na Hrvatsko in Slovenijo, tako da se cenijo že na 200.000 mož. Oblasti so že ukrenile stroge varnostne odredbe z ozirom na regentov prihod ter pazno nadzirajo vsak korak republikanskih separatistov.

Proslava obletnice serajevskega dogodka.

REKA, 30. (»Gazzetta di Venezia«.) Velika zgodovina sedanje vojne mora med toliko stvarmi zabeležiti tudi naslednji značilni dogodek:

Istočasno, ko se je v Versaillesu podpisoval mir z Nemčijo, katera je skupno s svojo sokrivko Avstro-Ogrsko vzela kot pretvezo za izzvanje svetovne vojne umor avstrijskega prestolonaslednjega nadvojvode Frana Ferdinanda, so se v Serajevem javno proslavljali tisti, ki so usmrtili nadvojvodo in njegovo soprogo Zofijo Hohenberško. Iz Serajevega se javlja: Na kraju, kjer se je izvršil napad, se je vršila slavnost v proslavo Gavrila Princípa, ki je bil materijalni izvršilec, in njegovih tovarišev. Ob bregovih reke Miljačke je stalo razvrščeno vojaštvo, Sokol, šolska mladina in društva. Prav tam, kjer je izdihnila nadvojvodska dvojica, je bil postavljen oltar, na katerem se je opravila zadušnica za antentatorji Na to so se vršili spominski govori ob navdušenih vzklikih: Slava jim! Slavnosti so prisostvovali tudi zastopniki jugoslovanske vlade.

Italijanska zasedba na Koroškem.

REKA, 30. (»Gazzetta di Venezia«.) »Slovenski Narod« poroča, da italijanske čete, ki so zasedle železnico Beljak-Št. Vid, štejejo 20.000 mož in da so se srbsko-jugoslovanske čete morale umekniti toliko, da je ostal med njimi in italijanskimi četami nevtralen pas.

Proti plačilu vojne odškodnine.

REKA, 30. Vse jugoslovansko časopisje je zelo razvneto proti pariški konferenci, ki hoče naložiti Jugoslaviji plačilo odškodnine, ki se zahteva od vseh držav, ki so tvorile razdejano avstro-ogrsko monarhijo. V smislu sporočila iz Pariza, o katerem je razpravljal zadnji ministrski svet v Belgradu, je mirovna konferenca že določila, da Srbija kot taka dobi poldrugo milijardo vojne odškodnine, dočim je zahtevala petnajst milijard. Ostale jugoslovanske dežele, izvzemši Srbijo in Črnogoro, pa bi morale plačati vsevkup osem milijard za vojno škodo, od katerih bi se odtegnila poldruga milijarda, ki gre Srbiji. Zagrebška »Riječ« pravi, da je krivično, da bi se dežele, kakor Hrvatska, Slavonija, Bosna, Hercegovina, Slovenija in Dalmacija smatrale odgovorne za vojno, kakor Avstrija in Madžarska, ki ste hoteli imeti vojno. Isti list poudarja, da mora Čehoslovaška plačati samo poltretjo milijardo, dasiravno je bogata dežela, dočim Jugoslavija v primeri žnjo zelo uboga. Jugoslovanski listi upajo, da se ministrskemu predsedniku Protiću, ki je s tremi drugimi ministri odpotoval v Pariz, posreči prepričati načelnike vlad ententnih in pridruženih velevlasti, da Jugoslavija ne more plačati ničesar, če se Srbiji ne prizna cela odškodnina, kakor jo je zahtevala.

Nekateri listi poudarjajo, da je Wilsonov odhod iz Evrope prava nesreča za Jugoslovane, ker so žnjim izgubili svojega največjega podpiratelja, in izražajo bojazen, da se v Wilsonovi odsotnosti jadransko vprašanje ne reši po njihovih željah.

Poitalijanjenje slovanskih šol v Istri.

RIM, 1. (»Messaggero«.) Vsled izkazanih prošenj rodbinskih glavarjev in na tostvarne predloge občin in civilnega komisarja pazinskega političnega okraja, je istrski deželni odbor prosil in tudi dobil od gubernijske oblasti za Julijsko Benečijo dovoljenje za izpremembo slovanskega učnega jezika v italijanskega na naslednjih ljudskih šolah v Istri: Boljun, Borut, Brest, Učka, Paz in Vranja ter pred kratkim v Cerovljah. Uradna otvoritev itlaijanske šole se je povsod izvršila posebno slovesno. Enake prošnje so vložili družinski glavarji v občinah Gologorica in Novaki, tudi v pazinskem političnem okraju.

Nov Wilsonov načrt za Reko.

REKA, 30. (»Tribuna«.) Zagrebška oficijozna »Riječ« pravi, da dobiva iz pristojnega vira obvestilo, da je Wilson, odpravljaje se na odpotovanje iz Evrope, predložil italijanskemu odposlanstvu svoj osebni načrt, kako naj bi se ustanovila samosvoja reška država. Ta vmesna država med Italijo in Jugoslavijo bi obsegala Reko brez sosednjega hrvatskega Sušaka, otoka Krk in Cres ter liburnijsko obal, to se pravi, vološčanski sodni okraj do reke Raše, izključivši pazinski in buzeški okraj, ki naj bi po Tardieujevem predlogu tudi pripadala novi reški državi, kateri bi pripadla tudi proga Reka—Št. Peter. Kakor računa »Riječ«, bi ta reška država v novi izdaji štela 170.000 Jugoslovanov in 30.000 Italijanov.

Izgredi v Reki.

REKA, 30. (»Era Nuova«.) Snoči, ko je bilo najživahnejše življenje na Korsu, je kakih dvajset francoskih vojakov prišlo po Korsu, držeč se izpod roke in prepevajoč marseljezo. Vmes pa so vzklikali: »Živela jugoslovanska Reka!« »Živela Jugoslavija!« »Živela Francoska!« Doli z »Italijo!« Eden teh vojakov je na trobento trobil italijansko znamenje za umik. Izmed občinstva je nekdo posredoval, vsled česar so ga osuvali. Francoski častniki, ki so bili prisotni, niso storili ničesar, da bi bilo prenehalo to nevredno početnjanje. Konec pa so mu napravli reški meščanje sami, ko so se zavedeli po osuplosti. Izzivalce so svečano pretepli. V pretep med Rečani in Francozi so posegli karabinjerji, preden je prišlo do obžalovanja vrednih posledic.

Doslej bo francoska vlada smatrala za mogoče to dvojno igro medeno sladkih govorov ter nesramnih izzivanj svojih vojakov in častnikov, ki se v italijanski Reki vedejo malo drugače kot so se Jugoslovani v prvi polovici meseca novembra? General Grazioli, ljubosumni vari hitalijanskega ugleda, je naslovil na francoskega generala zelo energičen protest zaradi tega neopredeljivega vedenja njegovih čet. Ali ne bi bil že čas, da bi se podal očiten dokaz toliko hvalisanega latinskega bratstva s tem, da bi vendar že odšli enkrat ti vojaki?

Francoske temnopolte čete se vsaj vedejo pravilno in pošteno, dasiravno tiči v njihovem kmaj se započenjajočem razumu domneva, da se prišli semkaj »pour la civilisation« (zaradi civilizacije): oni drugi, dragi bratje iz Francoske pa žalijo in izzivajo! Naj se vedejo tudi oni lepše, vsaj zaradi časti in ugelda poštenega francoskega imena, če ne že zaradi francosko-italijanskega prijateljstva.«

Rekviriranje stanovanj v Zagrebu.

ZAGREB, 29. Meščani, ki imajo v mestu dve stanovanji: prvo zimsko, a drugo poletno, se morajo izjaviti, v katerem hočejo stanovati, ker se eno stanovanje rekvirira v prid tistim, ki morajo radi svojega poklica stanovati v mestu. Stanovanjski urad ne bo dovoljeval nastanitve v Zagrebu tujcem, ki bi hoteli čez poletje stanovati v mestu radi zabave ali udobnosti. Na ta način se hoče odpomoči stanovanjski krizi.

Francosko-angleška banka v Jugoslaviji.

ZAGREB, 30. »Narodna Politika« objavlja razgovor z ravnateljem neke velike francoske banke, ki je izjavil naslednje: Francoske in angleške banke se pripravljajo na to, da ustanove svoje podružnice v Jugoslaviji, ki bodo delovale potem kot neodvisni zavodi. Te podružnice se ustanove, najbrž že letošnje leto, v Zagrebu, Beligradu, Novemsadu, Ljubljani, Serajevem, Dubrovniku in Splitu ter se bodo bavile s financiranjem državnih železnic, velikih industrijskih podjetij in rudokopov. Ena teh bank, ki razpolaga z dvema milijardama frankov, se bo bavila z izkoriščanjem bosenskih rudnikov in je že napravila načrt za železniško progo, ki bo vezala Donavo z Adrijo. Te inozemske banke ne bodo delale konkurence jugoslovanskim bankam, ker se ne nameravajo baviti z malimi bančnimi posli, temveč le v najširši obliki nadomestiti velike dunajske in budimpeštanske banke.

Boljševiki na Hrvatskem.

REKA, 30. (»Era Nuova.«) »Sloboda«, glasilo hrvatskih socijalnih demokratov, objavlja dolg članek o razkolu v socijalnodemokratski stranki na Hrvatskem in v Slavoniji. Večina vztraja na socijalnodemokratskem programu, dočim pa je manjšina, katero tvore, kakor se zdi vojni ujetniki, ki so se vrnili iz Rusije, in jo izdatno podpirajo madžarski komunisti, ustanovila komunistično stranko. Razpravljajoč o izstopu komunistov iz stranke, pravi »Sloboda«, da je vsem socijalistom smoter podržavljenje lastnine, toda da se socijalni demokratje ne strinjajo s komunisti glede potov, po katerih naj se doseže ta smoter, in glede vprašanja, ali bi kazalo sedaj napraviti ta poizkus na Hrvatskem in v Slavoniji, kjer se industrija komaj poraja. Marx pravi, da je treba poseči po podržavljenju, ko je industrija na vrhuncu svojega razvoja in proizvajanje najizdatnejše. Socijalistična stranka v Jugoslaviji še ni zedinjena, in iz zasebnh poročil se more sklepati, da imajo desničarji svojo moč na Hrvatskem, v Slavoniji, v Srbiji in Sloveniji, komunisti pa večino v Splitu, središču dalmatinskega socijalizma, v Bosni in Banatu.

»Male Novine«, novo glasilo levičarskih socijalistov (komunistov) v Osjeku, objavlja iz Zagreba dopis o sodnem preiskovalnem postopanju proti komunistom, ki so bili aretirani zaradi aprilskih dogodkov v Osjeku in odvedeni v zagrebške zapore. Preiskava, pravi dopis, je končana in preiskovalni sodnik izroči spise v kratkem sodišču. Razprava se prične v prvi polovici avgusta meseca. Nekatere aretirance so izpustili v svobodo, ostali so pa še v zaporih. Razprava bo trajala več tednov.

Te dni je zopet začelo izhajati v Osjeku glasilo desničarskih socijalistov, »Socijalista«.

Razdelitev celovške kotline.

Včeraj smo objavili po »Corrieru« naslednjo vest: Glede vprašanja celovške kotline je v svetu četvorice, preden se je razšel, Wilson v zadnjem trenutku pristal na francosko-angleški nazor, da naj se ne ohrani celota kotline v prilog Jugoslovanom. Severozapadni del z železnico in mestom Celovcem ostane Nemški Avstriji, dočim pa ozemlje južno od železniške proge in v majhni razdalji od nje, kakor tudi vzhodno Celovca pripade Jugoslovanom.

Pripomba uredništva: To poročilo pariškega poročevalca tržaške »Nazione« je zelo netočno, tako da je naravnost nerazumljivo. Poročilo navaja kot mejo med Nemško Avstrijo neko železnico, oziroma pravi, da pojde meja v majhni razdalji od železnice, katera pripade Nemški Avstriji, kakor tudi mesto Celovec samo. Katera železnica pa se misli tu: ali bivša državna železnica Jesenice—Podrožčica—Celovec—Št. Vid, ali južna železnica Franzensfeste—Beljak—Celovec—Maribor? Če bi šla meja v majhni razdalji od bivše državne železnice, izgubi Jugoslavija najvažnejšo zvezo s Koroško, skozi karavanski predor in obenem tudi skoraj ves Rož, ves rožeški sodni okraj in vso okolico Vrbskega jezera, najboljše in najtrdnejše slovenske kraje. Od Roža bi ji ostala edino le borovska, glinjska in šmarjetska občina ter Sele pod Košuto, od celovškega sodnega okraja pa menda le oni del, ki leži vzhodno Krke. Če bi šla meja ob južni železnici, bi bil, če ostane zapadna meja, kakor je bila določena, namreč z vrha Jepe naravnost proti severu, pač rešen rožeški okraj, kolikor ga je južno železnice in južni breg Vrbskega jezera ter bi šla morda potem meja od vzhodnega kota Vrbskega jezera ob Vankartu (Glanfurt) do Gline oz. Krke in ob Krki proti severu, do tam, kjer se dotika meja velikovškega okraja Krke. Tako bi bile izgubljene slovenske občine Vernberg, Kostanje, Lipa, Vrba, Dholica, Poreče, Kriva vrba vsa ožja celovška okolica s Celovcem vred in seveda tudi Gosposvetsko polje. Vsekakor pa je druga meja znatno boljša od prve, dasiravno tudi pomenja velikansko krivico na slovenskem narodu na Koroškem, ki že itak izgublja vso beljaško okolico, zilsko in Kanalsko dolino.

Iz Italije.

Sestanek poslanske zbornice. — Volilna reforma.

RIM, 30. Zbornica se snide zopet dne 9. julija. V prvi seji obrazloži Nitti program vlade in bo zahteval politično izjavo. Vladne izjave bodo vsebovale — kolikor je to možno — konkretne predloge za rešitev večjih vprašanji, ki silno prevevajo deželo. Tičejo se v prvi vrsti notranje politike. Kar se tiče vnanje politike, se bo Nitti skliceval na Tittonijeva sporočila senatu, kakor tudi na izjave, ki jih je podal on, Nitti, reškim odposlancem. Poročajo, da predloži vlada načrt volilne reforme, ki ji bosta glavni podlagi: skrutinij po listah in proporcijonalno zastopstvo. Zahtevala bo nemudno razpravo. Danes je imel Nitti dolg razgovor s Turatijem in Michelijem, poročevalcema o obeh načrtih za volilno reformo vsled parlamentarne inicijative.

PODLISTEK

Čemu ? (15)

Ivo Vojnović. — Prevedel M. C—č.

Napišite to svojo kompozicijo. Pela jo bom ob vaših goslih. — — — Besede bodo moje — izginila mi je iz pogleda. — — — —

Od tega dne pak do koncerta se nisva videla. Ona ni omenjala moje pesmi, ki sem jo ji poslal nemo, brez besed. Nisem vedel, kaj bo pevala. Bal sem se videti ženo, ki je že gospodovala nad mojimi dnevi in mojimi nočmi — brez spanja.

In prišel je tisti večer. Po ložah je blestel plamen dragulj in belih prs.

Orkester je odigral »Danse macabre« Saint-Saensa, ki je z vražjim hrupom peklenskega plesa bučil v pisanem bleščečem krogu prepolne hiše. Stopil sem na oder, odigral nekaj, česar se danes niti ne spominjam več, začul klicanje občinstva — ali duša moja ni bila tu. Odletela je iz mojih gosli... Nemirna roka je grabila po strunah, da jih raztrže... Prišel je čas, ko je Bianca stopila na oder. Še mi blesti pred očmi, ko mislim na tisti vrat, s katerega so visele kaplje dragega kamenja ter padale na tista ramena in prsi, ki so razcvele med rožami in dragulji. Bila je bela, blesteča in ledena kot sneg v sijaju zimskega solnca. Šla je mimo mene kot domišljija in mi zapovedala hitro in začudeno: Pridite! — Kaj vam je? — Pela bom vašo pesem — z vami.

V hipu sem bil v plamenu luči, dragulj, oči, ki so blestele od vrha do dna te čarobne, strahovite jame. Mi dva pa kakor na vrhu suhe pečine v šumu razburkanega morja. Po glasoviru je spreletel klik vetra in naletanje kapelj na trde stene. Neizmerna tuga samote, tišine in neizvestne črne slutnje je zaječala iz mojih gosli. Mislim, da je vsako od tistih neštevilnih src zadrhtelo od moje boli in mojega hrepenenja — da je vsakdo šepnil sebi neizrečene misli o minljivi prevari življenja. Ali mojemu klicu je odgovarjala nadnaravna tožba vesoljnega s

Volilna reforma.

RIM, 30. Včeraj je ministrski predsednik Nitti sprejel poslance Turatija, Michelija in Canovo, s katerimi je dolgo časa razpravljal o volilni reformi. Ministrski predsednik je načeloma sprejel načelo, da se prihodnje splošne državnozborske volitve vrše po listah in proporcijonalnem načinu. Da se izvrši ta načrt, se vrše še dopolnilna proučevanja stvari, da se kar najhitreje sestavi zakonska predloga, ki se predloži potem parlamentu. Potemtakem ni več nikakih razlogov za raznovrstne manifestacije, katerim je namen, da bi se pospešila volilna reforma.

Odprava cenzure.

RIM, 30. Včeraj je bil podpisan vladni odlok, ki določa, da so od razglasitve tega odloka dalje razveljavljene določbe v tiskarskih stvareh, uveljavljene s kraljevima odlokoma od 23. majnika 1915 št. 675 in od 19. novembra 1918 št. 1709. Za dobo 6 mesecev od istega dneva dalje se v smislu čl. 4 zakona od 22. marca 1915. in s kaznimi, določenimi v tem zakonu, prepoveduje vsakršnokoli objavljanje vesti, nanašajočih se na kretanja, priprave, uporabo čet, materijala, vsakršnihkoli plovil na vojaško službo, tudi zaveznih držav, določeno za one kraje tuzemstva ali inozemstva, kjer je še vojno stanje, ali prihajajočo odtam.

Ta dekret pospremlja Nittijevo poročilo, kjer se naglaša, da sovražnik ni več na vratih in zato ni treba več izjemne obrambe proti nevarnostim, ki so izgubile vsako označje posebne teže. Zato ni nobene ovire več proti odpravi vseh omejevalnih odredeb v stvari tiska.

Prip. ured.: Ta odlok se pač nanaša na Italijo, ne pa na zasedeno ozemlje, kajti doslej še nismo dobili nikakršnega obvestila o kaki izpremembi glede cenzure.

Strašen potres v Toskani.

FLORENCA, 30. Najhuje prizadet je pas pri Mugello. V Borgo S. Lorenzo je zrušena cerkev in se je posulo več hiš. Je tudi človeških žrtev. Istotako v S. Lorenzo a Vicchio. Zadnje vesti govore o 40 mrtvih in stotinah ranjencev. Prebivalstvo je prebilo noč na planem. Po noči je več potresnih sunkov streslo Florenco. Bilo je kakih trideset sunkov, ki so si sledili v kratkih presledkih.

FLORENCA, 30. Prihajajo iz Mugella vesti, ki poročajo, da je ta cvetoča krajina strašno opustošena. Je mnogo človeških žrtev. V Vichio je 40 mrtvih. Mnogo ranjenih trpi pod ruševinami. Mirandola, vas s 30 prebivalci, je vsa popolnoma porušena. Dogajali so se tudi prizori terorja. Tudi v fračcijah Rupi, Virtiglione, Bilarciano, Vespignano je mnogo mrtvih in ranjenih. Števila vseh žrtev se ne more še ugotoviti. Oblasti iz Florence so prihitele na pomoč.

Zadnji sunek v Florenci je bil ob 7'30. Tu je le kaka hiša poškodovana, človeških žrtev pa ni. Prebivalstvo je spalo minulo noč na planem.

RIM, 30. Ministrski predsednik Nitti je izdal nemudoma odredbe, da bo čim najhitreje poskrbljeno za čim izdatnejšo pomoč prizadetemu prebivalstvu. Tudi vojaške oblasti se ukrenile odredbe v ta namen, odposlavši na mesto nesreče čete, živež, zdravilna sredstva in druge potrebščine. Funkcijonarjem, ki so na licu mesta, je dana izdatna svota na razpolago. Na lice mesta sta prišla tudi minister za javna dela, Pantano, in minister za prevoz, De Vito.

FLORENCA, 30. O potresu v Mugellu prihajajo strašne vesti. Mrličev je nad sto, a ranjencev nad osemsto. Veliko so jih pripeljali v Florenco. Leti pripovedujejo grozne reči. Cerkev v Marradiju je razrušena, hiše razdejane; povsod so sledovi smrti in obupa. Ministrski predsednik Nitti se je odpeljal na lice mesta; rimski župan je brzojavno javil prihod pomožnih čet. Framazonska udružba je dala na razpolago 3000 lir; mestni listi so razpisali zbirke v prid ponesrečencem. Od leta 1895. ni Florenca doživela take nesreče. Zdi se, da ni bila pomožna služba organizirana, kakor bi bilo treba: prebivalstvo je brez vsake pomoči. Najbolj prizadet je Vicchio, ki je baje popolnoma uničen.

RIM, 30. Italijanski Rdeči križ sporoča: Čim je prišla vest o nesreči, so takoj iz Florence odšle pomožne čete in avtomobili, ki so vso noč vozili ranjence v bolnišnico sv. Marije Novelle v Florenci, kjer jih je zjutraj obiskala vojvodinja D'Aosta. Na mesto nesreče so bili poslani veliki šatori za nad 20 ljudi s potrebnimi sanitetnimi oddelki. V teh šatorih bodo našli zatočišče ljudje, ki so ostali brez hiše in ognjišča. Iz Rima je odšlo veliko materijala, živeža in denarja. Zadružni predsednik, grof Frescara, je dobil danes zjutraj od Nelsona, bivšega predsednika društva »War Relief Fund of America« svoto 10.000 lir kot pomoč nesrečnemu prebivalstvu. Ta svota se je takoj porabila.

Domače vesti.

Občni zbor političnega društva Edinosti se bo vršil v nedeljo, 20. t. m., ob 9 in pol dopoldne, v gledališki dvorani Narodnega doma.

Člane pol. društva Edinosti vabim vljudno na zanpen pogovor v svrho sestave volilnega odseka za bližajoči se občni zbor. Sestanek v sobi v ul. Sv. Frančiška 20 I., v petek, 4. t. m., ob 6 popoldne. — Predsednik.

Umrla je v nedeljo, 29. junija, v Tinjanu gospa Amalija Delar roj. Deplera, stara 67 let. Odlični narodni rodbini naše iskreno sožalje!

Grozna nesreča. Iz Matenje vasi na Notranjskem nam pišejo: V soboto se je zgodila tu grozna nesreča. Tedaj, ko se je mudila tu abesinska misija, so pustili »arditi« na več krajih francoske petarde, cele kupe, ne da bi vojaške oblasti vedele zanje in ne da bi ljudstvo vedelo, kaj pomenijo one stvari. V soboto so pa otroci našli tak kupček petard in so jih začeli vrtati in odpirati, misleč, da niso našli nič nevarnega. Tedaj pa je eksplodirala ena petarda in za njo ves kup. Vsi štirje dečki, ki so bili navzoči, so bili raztrgani na kose. Bili so pa: 16letni Jože Milhavčič, učenec zadnjega letnika postojnske meščanske šole, 14letni Ivan Vadnjal, 14letni Ivan Gorup in 14letni Lovro Vadnjal. Najhuje raztrgan je bil Gorup, tako da je ostal od njega samo koščck noge, katerega so našli kakih 500 metrov daleč od kraja nesreče. Ta grozna nesreča je pobudila med ljudstvom veliko žalost in razburjenje. Ljudstvo se povprašuje po vsej pravici, zakaj se ne poskrbi za to, da bi se odpravile take nevarne stvari iz kraja, in še temboli, ker jih ljudstvo ne pozna. Drugače je po onih krajih, ki so bili v bližini fronte in je ljudstvo imelo priliko, da je spoznalo raznovrstno morilno orodje, dočim ga pa na Notranjskem, daleč proč od fronte, ni imelo prilike spoznati. Kakor se pripoveduje, so našli v bližini Matenje vasi še v treh krajih take petarde. Na onem kupcu, ki je povzročil ono grozno nesrečo, jih je bilo okoli 30, vseh skupaj pa jih je bilo nad sto. V ponedeljek se je vršil pogreb žrtev nesreče ob ogromni udeležbi prebivalstva. Pogreb je priredila vojaška oblast na svoje stroške.

Odbor društva »Ljudski oder« v Trstu se tem potom najiskreneje zahvaljuje članom tržaškega gledališča za blagohotno in požrtvovalno sodelovanje pri vsestranski najkrasneje uspeli predstavi Sudermannove drame »Čast«. Zahvala gre v prvi vrsti: gdč. Gradišarjevi, Kavčičevi, Mezgečevi, Orlovi, Silovi ter gg. Barettu, Bratužu, Gorjupu, Kraljiu, Požarju, Silli, Skerlju in Terčiju.

Škedenj. S socijalnodemokratske strani smo naprošeni, da objavimo: Danes, v sredo, 2. t. m., ob 20 predavanje v prostorih delavskega izobraževalnega društva, o predmetu: »Kaj je socializem.«

Godbeno društvo pri Sv. Jakobu naznanja, da priredi v nedeljo, 6. t. m., v Konsumnem društvu pri Sv. Jakobu zabavno veselico s petjem, godbo in šaljivo pošto. Čisti dobiček šaljive pošte je namenjen otroškemu vrtcu istotam. Začetek ob 17. Po končanem sporedu prosta zabava, ki bo trajala do polnoči. Vstopnina 50 stotink.

Promet v pristanišču. Pripluli so včeraj: »Venezia I.« in »G. Wurmbrand« iz Benetk, »Vranizza« iz Rabca; odpluli so: »B. Bruck« v Benetke, »Candiano« v Vranico, »S. Rocco« v Rašo.

Avtomobil ga je podrl. V Barkovljah je podrl avtomobil 8letnega dečka Miška Birso. Revček je dobil razne poškodbe. Rešilna postaja ga je dala prepeljati v bolnišnico, kjer se nahaja v 7. 10. oddelku. — Poročajo nam, da se je revček vračal iz šole v Barkovljah, ko ga je zadela nesreča. Bil da je eden najpridnejših mladih učencev. Upajmo, da kmalu okreva!

Patrona je eksplodirala. Včeraj so pripeljali v bolnišnico nekega Remigija Lenico, starega 14 let, ki se je v ul. G. Galčna igral z neko patrono, ki je eksplodirala in ga ranila po glavi, rokah in nogah.

Nesreča pri delu. Andreju Trampušu je padel v prosti luki neki zaboj na glavo in ga težko ranil. Peljali so ga v bolnišnico.

Zmešalo se ji je. Mariji Bušič, stari 22 let, iz Kaštelira pri Vižinadi se je zmešalo. Revica se je slekla in zbežala. Po dolgem iskanju so jo našli v Sv. Dominiku in jo pripeljali v mestno bolnišnico.

Hotela je skočiti skozi okno. Predvčerajšnjim je prišla Marija Cigoj, stara 17 let, iz Sv. Križa v Trst. Šla je k neki poznani družini v ul. Istituto, kjer je prenočila. Ko so jo včeraj zjutraj zbudili se je revica zmešala, in je hotela skočiti skozi okno. Poklicali so Trevesa, ki jo je odpeljal v bolnišnico.

Porotno sodišče.

V brinju...

Bilo je jeseni pred petimi leti. Mart ni bil še zarožljal z morilnim orožjem in ljudje so še v miru brali plodove, ki jih je priroda obilno rodila.

Istrski griči so bili podobni dekletu v bujni mladosti. Vele so se krhale pod težo rdečih jabolk in vinske trte so se zvijale pod težo rumenih grozdov. Življenski soki so prekipevali in hlepeli za oddihkom.

Solnce je že zahajalo. Buzečani so že bili dokončali svoje delo, le tupatam si videl še kakšno belo srajco, ki se je sukala med vinskimi trtami, ali rdeče krilo, ki se je zdajpazdaj prikazalo izza zelenega brinja, ki je bilo polno črnih, zrelih jagod. Toda tudi ti zadnji delavci so se jeli že vračati k svojim domovom. Samo Gregorovičevi niso še mislili domov. Ravnokar se je izgubila Anica, s košaro v roki, med brinjevo grmovje. Bila je še mlada, komaj je dokončala 15. leto, toda mnogokatero oko se je že bračalo za to brhko postavo. Posebno Anton Baksa, mladenič, star komaj 19 let, je kaj rad pogledoval za njo. Na polju, njegov vinograd je bil prav blizu Gregorovičevega, je počivalo njegovo oko vedno na nji. Zasledoval je vsako nje kretnjo in vsak nje korak. Videl je, kako je pobrala košarico in se napotila proti brinju, da bere črne brinjevice.

Košarica ni bila še do polovice polna, in Anton se je že prikazal izza grma in stopil s prijaznim nasmehom k deklici. »Pomagal ti bom,« je rekel in stopil za njo. Košarica ni hotela biti polna, kajti nabiralca sta se več pogledovala in dražila nego brala. Anton je hotel po sili, da bi on nosil košarico. Anica pa je ni hotela dati iz rok. Ko pa ni hotel odjenjati, je kar sedla pod brinjev grm in napela usta: hotela je pokazati, da se jezi —. Antonu pa je bilo žal, da jo je razjezil. Sedel je tudi on k nji in se jí jel dobrikati. Toda gobček je ostal še vedno napet...

Žal je bilo Antonu in ni vedel, kaj naj naredi. Končno se je vendar domislil: poljubil je ta napeti gobček. In — Anka se ni jezila.

Oče Gregorović se je že nestrpno ogledoval za svojo hčerjo, toda lete še vedno ni bilo. Hotel jo je že jezno zaklicati, ko je slišal iz brinjevega grmovja nje glas, ki je klical na pomoč. — Skočil je stari Gregorovič in tekel, kar so ga noge nesle, da pomaga svoji Anici. Našel jo je vso objokano. Tam ob strani je ležala prevrnena košara, po tleh pa raztresene brinjevice. Za grmom je ravno izginil Anton, ki je bežal pred jeznim očetom...

Stari ni znal, kaj bi naredil. Hotel je planiti za Antonom, toda Anica ga je prijela za roko in ga zadržala. Gledal je besno okoli sebe in končno izkalil svojo jezo nad hčerjo. Ta ga je jokaje poslušala in ni govorila niti besedice; saj je čutila, da je tudi ona kriva. Revica brškone ni mislila, da pride tako daleč...

»Poldi,« je končno zavpil stari Gregorovič, »in se skrij, da te ljudje ne vidijo!« Anica je pobrala košaro in šla proti vasi, a oče za njo.

Od tega časa se Anton ni več pokazal staremu Gregoroviču pred oči. Tudi Anice se je izogibal, toda stare ženice so si šepetale, da se je nekaj časa potem zopet slišalo kričanje v brinjevemu grmovju...

Govorica je prišla tudi očeta Gregoroviču do ušes. Sprva ni hotel verjeti, toda ko ga je nekega dne sosed, star možakar, resno prijel, češ, kaj vendar misli, in da mora vendar ščititi svojo hčer pred tem ničvrednežem, je oblekel praznično obleko, in šel na sodnijo ter naznanil, kaj in kako je bilo.

* * *

Medtem pa je zabliskalo na srbski meji in kmalu je bila vsa Evropa v enem samem plamenu. Po vaseh so, kakor bi mignil, ostali sami starci, žene in otroci. Vasi so ostale puste, in bilo je, kakor bi jih mora pritiskala. Tam daleč pa so grmeli topovi in je tekla nedolžna, bratska kri...

Tudi Antona je odneslo. Z Anico se je brškone pozdravil, preden je odšel, toda staremu Gregoroviču so šele drugi povedali, da ga ni več doma.

Leto za letom je minulo. O dogodku z Anico in Antonom se ni več govorilo. Vsaka hiša je imela svoje skrbi, in babnice niso imele več volje da bi opravljale. Tudi stari Gregorovič se je pomiril. Vojna ga je postarala za nekaj let in nehote je začel premišljevati o bodočnosti. Čutil je, da ga sile že zapuščajo in da bo treba novih moči v hišo. Uvidel je končno, da stvar ni bila tako huda. Kaj se hoče! Mladost-norost, pa izkušnjave, in človek pade, ko bi sam ne mislil. Končno je bil Anton vendar čeden in priden fant. Anica se tudi ni preveč jezila in končno, — on je že star, in če Anton pride še živ domov... Takrat so še bili otroci, — z eno besedo, stari Gregorovič je končno prišel do tega, da bi ne imel ničesar proti temu, če bi mu prišel Anton kot zet v hišo —.

Je že tako! Vojna furija je naredila iz bratov sovražnike in iz sovražnikov prijatelje. Končno je pa naščuvala proti sebi svoje žrtve, ki so nekega dne rekle, da imajo zadosti bratomornega klanja in so vrgle orožje proč. Bližal se je mir, ki je s svojimi bleščečimi žarki jel prodirati v marsikakšen temen kot. Ljudje so presenečeni obstali:

Vrnil se je domov tudi Anton, in prvi, ki ga je pozdravil, je bil — stari Gregorovič. Starec ni bil več Antonov sovražnik, vojna jih je zopet pobratila. Toda nekaj jima je bilo na poti: nesrečna sodnija.

Dolgo se leta ni oglasila in že sta mislila, da je stvar zaspala, ko se nekega dne prikaže birič na Gregorovičemu dvorišču. Pokliče Gregoroviča in mu da — povabilo na sodno razpravo v Trstu. Povabilo sta dobila tudi Anton in Anica. —

* * *

Včeraj so gospoda na sodišču kar obstala, ko sta vstopila obtoženca. Vsak je vendar pričakoval, da prideta dva smrtna sovražnika, pa se je čudil, ko so se vrata odprla, in ko je vstopil obtoženec z obtoženko pod roko...

Preds.: No, kaj je z vami? Ali se priznate krivega?

Anton: Kdo se bo spominjal, kaj se je zgodilo pred petimi leti! Takrat sem bil še otrok.

Preds.: Kaj pa ste nameravali z deklico, ko ste jo vrgli ob tla?

Anton: Saj jo vendar nisem vrgel; padla je sama!

Preds.: Zakaj je pa klicala na pomoč?

Anton: Gospod predsednik, bila sva vendar otroka.

Preds.: Vendar?

Anton povesi oči in zardi. Nato dvigne glavo in bi hotel nekaj reči, toda se skesa in se obrne sramežljivo v stran.

Nato se obrne predsednik k obtoženki. Leta bi morala priseči, toda ona se brani: »Jaz sem premlada, jaz nočem priseči!« Izpove na to, da se ne spominja ničesar. Predsednik ji daja razna vprašanja, toda ona ga zavrne na kratko: »Kar je bilo, je bilo. Jaz sem mu odpustila in sedaj sva zaročena, pa se v kratkem poročiva!«

Predsednik vpraša obtoženca, če je to res, in leta, po daljšem obotavljanju, pritrdi.

Stari Gregorovič sploh ni prišel k razpravi. Mislil si je: Saj vendar ni treba. Ko smo mi zadovoljni, mora biti tudi sodnija.

Tako sta mislila tudi obtoženca, toda tisti nesrečni drž. pravdnik je bil drugega mnenja: zahteval je naj se razprava odloži, ker niso prišle druge priče...

Sodišče je ta predlog sprejelo, obtoženca sta pa pozdravila in odšla iz dvorane zopet — pod roko. Saj sva vendar zaročena, sta si mislila....

Vojaško sodišče.

Ubil je vojaka, da obrani svojo hčer.

Včeraj popoldne se je vršila razprava proti kmetiču Josipu Novaku, staremu 60 let, iz Medvedjega Brda pri Logatcu. Obtoženec, junaška postava, vreden sin »medvedjega« Brda, je obtožen, da je dne 31. majnika ubil s sekiro vojaka Nikolaja Adornetta. Obtoženec govori slovenski, pa mora tolmač prevajati njegovo izpoved. »Tistega usodnega večera,« pripoveduje Novak, »sem se nahajal na polju blizu moje hiše. Bila je 8, ko je prišel k meni vojak Adornetto, ki ga nisem nikoli prej videl, in začel nekaj govoriti. Jaz nisem razumel, kaj govori, toda v njegovih pogledih, ki jih je metal na mojo hčer Katarino, sem takoj videl živinsko strast. Vznemirile so me te oči, pa sem ga pozval, naj odide. Toda on je nameril s puško na me in rekel, da me aretira. Veroval sem mu, ker sem mislil, da me je kdo kaj pritožil. Toda imel sem čisto vest, pa sem se dal zvezati in odpeljati. Prosil sem ga poprej, naj mi dovoli, da grem domov po jopič, ker je bilo grecej hladno. Dovolil mi je in me šeto odpeljal. Ko sva že precej časa hodila, se je naenkrat ustavil in rekel, da sem svoboden in naj grem domov. Hotel sem, naj me odpelje na poveljstvo, ker sem vedel, da nisem ničesar zakrivil, toda on se je obrnil in šel nazaj. Povrnil sem se tudi jaz domov, pa sem poklical soseda Čuka, samo da nisem sam s tistim vojakom, ker sem se bal nesreče. Čez eno uro je vojak odšel, a nato sta odšla tudi moja soseda. Čutil sem pa, da nekaj pride, zato sem poslal ženo in hčer spat, a jaz sem zaprl hišna vrata in sem sedel k ognjišču. Ob 23 čujem, kako nekdo trka. Pogledam skozi okno: pred oknom je stal zopet ta vojak. Rekel sem, naj odide, toda on je zopet nameril puško na me in zahteval, naj mu odprem. Odprl sem mu. Vstopil je s puško v roki in šel v mojo sobo. Ukazal mi je, naj se ne ganem, vzel luč in jel nekaj po sobi iskati. Znal sem, kaj hoče, pa sem se stresel, ko je stopil na lestvo, da bi šel na podstrešje, kjer ste spali moja hči in žena. Nisem se mogel vzdržati, pa sem ga zgrabil in potegnil nazaj. Luč je ugasnila in nastal je strašen boj. Odvzel sem mu orožje in ga pritisnil ob zid. V bližini se je nahajala deska s sekirami. Z eno roko sem ga držal, a z drugo sem zgrabil sekiro, ki sem mu jo z vso silo spustil na glavo. Padel je; toda dvignil se je zopet in jaz sem ga še enkrat udaril, nakar je obležal.

Ubil sem ga v samoobrani. Bil sem razun tega v skrajnem razburjenju. Tekom kratkega boja nisem razločeval ničesar; šele ko sem se zavedel, da leži pred menoj človek, ki sem ga jaz ubil, me je spopala groza. Stekel sem k sosedu Čuku in njegov sin je šel na poveljstvo, da javi, kaj se je zgodilo. Prišli so na to in so me aretirali.

Priča, četovodja Karel Michelis, pripoveduje, kako sta prišla ponoči Čuk in Novak k njemu in mu povedala, da leži pri Novakovih vojak Adornetto bolan. Šel sem takoj v hišo in sem našel Adornetta, ki je ležal krvav, z razbito črepinjo, na tleh. Poleg njega je bila nabita puška. Vprašal sem, kdo ga je ubil, in Novak mi je povedal po tolmaču, kaj in kako se je zgodilo. Poznal sem Adornetta, ki je bil zelo slab človek. Če je videl kako žensko, je takoj izgubil pamet.

Priča Čuk tudi ne ve nič dobrega o vojaku. Vprašal ga je, zakaj muči Novaka, pa mu je odgovoril: »Zato, ker ne zna italijanski.«

Drž. pravdnik jemlje obtožence v zaščito ter pravi, da je delal v samoobrambi.

Prosi blago obsodbo.

Branitelj zahteva oprostitev. Sodišče ne pripozna Novaka za krivega po § 254 v. k. z., pa ga oprosti.

Borzna poročila.

Trst, dne 1. julija 1919.

Borza brez poslov. — Cene nominalne.

Tečaji:

Cosulich (Austroamericana)	670—	690
Dalmatia (Parobr. dr.)	340—	370
Gerolimich	1650—	1700
Lloyd	1000—	1050
Lussino	1650—	1700
Martinolich	495—	505
Navigazione Libera Triestina	1650—	1750
Oceania	520—	540
Premuda	660—	700
Tripcovich	610—	630
Assicurazioni Generali	16900—	17100
Riunione Adriatica	3050—	3200
Ampelea	450—	480
Cement Dalmatia	260—	280
Cement Spalato	360—	380
Čistilnica riža (Pilatura riso)	380—	400
Krka	380—	390
Ladjedelnica v Tržiču (Cantiere)	330—	350
Tržaški Tramway	215—	225
Tržaška tvornica olja (Oleifici Triest.)	750—	800

Listnica inseratnega oddelka.

Gosp. Josip Pečarič — Trst. Blagovolite se oglasiti v našemu uradu (ul. S. Francesco 20, pritličje) da Vam izročimo vložno knjižico Živnostenske Banke, katero ste izgubili. — Inseratni oddelek Edinosti.

Poslano*)

Danes odrinejo oziroma se izselijo R. Perozzi, F. Urbančič, M. Velikonja, I. Turk, F. Dobrila ter pozdravljajo vse prijatelje in znance.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo le toliko, kolikor mu veleva zakon.

MALI OGLASI

se računajo po 10 stot. beseda. Najmanjša pristojbina L 1'—. Debele črke 20 stot. beseda. Najmanjša pristojbina L 2'—.

V TOBAKARNI Ponte della fabbra se prodajajo cigaretne stročnice z bombaževino, znamka Waldes Antob po L 6.50, 1000 kosov. 3347

PRODAM hišo z dvoriščem in vrtom, dve stanovanji pri Sv. Ivanu 710. 3834

POŠTEN MOŽ, z majhnim posestvom, pred vojno zasebni trgovec, sprejme takoj službo v kakem skladišču. Naslov pove ins. odd. Edinosti pod št. 720. 3835

UČITELJICA izvežbana v francoščini in nemščini, pripravlja za izpite. Mesečno 12 lir. Acquedotto 33, IV. nadstr. levo. P 711

VDOVA brez otrok, srednje starosti, neomadeževane preteklosti, išče službo kot hišna gospodinja ali oskrbnica pri starejšem gospodu brez družine, tudi izven mesta. Ponudbe pod »Vdova« na ins. odd. Edinosti. 3836

PRODA se hiša z 2 stanovanji sobo, sobico, kuhinjo, vrtom in vodnjakom za 10.500 Lir. Naslov pove ins. odd. Edinosti. 3883

ZA UČENJE KLAVIRJA. Diplomirana klavirska učiteljica poučuje v klavirju po metodi konservatorija. Naslov pove inseratni oddelek Edinosti pod štev. B 121. (B 121)

MIZARJI! Domači orehovi podstavki, amerikanski bukov, jesenov, mahagonijev, brestov in gradonov les se dobi v ul. Bocaccio 16. 3816

SLOVENKA, MODISTKA se priporoča cenjenim damam v mestu in okolici. Ulica Alessandro Volta št. 2 V. nadstr., vrata 19.

FOTOGRAF A. JERKIČ, Trst, ul. delle Poste št. 10. Gorica, Corso št. 36 na dvorišču. P 1233

Trgovski pomočnik

se sprejme v trgovino mešanega blaga. Naslov pove inseratni oddelek Edinosti pod štev. 773.

ČEBELE

s panji in satniki vred (18), mera 26×40 (7 sistem Albert-Zniderščič in 3 Zniderščič-amerikanski) se prodajo takoj. — Pojasnila daje

Matko Črnjeka, učitelj

Ročko Polje, pošta Roč, Istra.

Obiskujte dob o preskrbljeno trgovino

MANUFAKTURNEGA BLAGA

tvrdke G. N. Ravalico v Trstu, ul. Vincenzo Bellini 13 (poleg cerkve sv. Antona novega

Vsak dan novi prihodi.

Javen ples

se priredi v ORLEKU pri Sežani 6. julija. Svira godba s Prose a. K obilni udeležbi vabi mladina.

Zlato zapestnico

je izgubila v nedeljo, 29. t. m., mlada gospodična, idoč po cesti od Slivnega do Nabrežine. — Kdor jo najde, naj sporoči gospodični Ljudmili Cahorija v Nabrežini štev. 290. — Dobi dobro nagrado.

Zaloga manifakturnega blaga

na debelo in drobno

Gentilli & Križmančič

Trst, ul. Nuova 38, vogal ul. S. Lazzaro

Vsaki dan novi dohodi.

ZOBOZDRAVNIK

Dr. MRAČEK TRST

Corso 24, I. nadstropje

Ordinira od 9-12 dop. in od 3-6 pop.

Brezbolestno izdiranje zob, plombiranje in umetni zobje

ZLATARNICA G. PINO, TRST

se nahaja na Korzu št. 15 (bivša zatarnica G. ZENKOVITZ & Figlio)

Velika izbera srebrnih in zlatih ur, uhanov, verižic, itd.

NAZNANILO.

Podpisani naznanja slav. občinstvu, da je iznova odprl

trgovino mrtvaških predmetov, krst itd.

po primernih cenah. Točna postrežba

Se priporoča vdani

JOSIP MERZEK

Občine štev. 170, Sežanska cesta.

ZALOGA UR IN ZLATANINE ...

na veliko izbero se vdobi pri

A. POVH v Trstu

TRG GARIBALDI (BARRIERA 3.

NA DEBELO:

Nogavice, žepni robci, rute za na glavo, razne maje, česalniki, pisemski papir, pipe, radirke, traki za čevlje, vsakovrstni gumbi in drugo blago.

GIACOMO LEVI, Trst, ulica S. Nicolò št. 19.

Dr. FRANZUTTI

ZOBOZDRAVNIK v Trstu, ul. Gioachino Rossini štev. 12, vogal ul. delle Poste. Tehniški vodja A. Johnscher, dolgoletni asistent Dr. J. Čermaka. - Izdiranje zob brez bolečin. Plombiranja. Umetni zobje.

JADRANSKA BANKA

Delu. glav. K 30,000.000, Reserve K 8,500.000

Centrala: TRST

Via Cassa di Risparmio 5 - Via S. Nicolò 3

Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Ljubljana, Metković, Opatija Split, Šibenik. Zadar Ekspozitura: Kranj.

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle

Sprejema vloge

na hranilne knjižice proti 4½% letnim obrestim v bancogiro-prometu proti 3% letnim obrestim. Da odpoved navezane zneske sprejema po najugodnejših pogojih, ki se imajo pogoditi od slučaja do slučaja.

Daje v najem varnostna predala (Sales deposito).

Blagajna posluje od 9 do 13.

Oglase in osmrtnice sprejema Inseratni oddelek Edinosti, ulica Sv. Frančiška štev. 20, pritličje.

JANKO TROŠT — sodni revizor

TRST — ulica Risorta štev. 5 — Trst.

Izvršuje: vpise izprememb v odboru v trgovinski register, izpremembe pravil, ustanovitve in likvidacije zadrug, ureditev finančnih zadev vseh vrst. Sestava bilanc in revizije računov.

— Posluje v slovenskem in italijanskem jeziku. —

CROATIA

Zavarovalna zadruga v Zagrebu, je edina domača zavarovalnica

Ustanovljena 1884 leta. CENTRALA: Zagreb, v lastni palači, vogal Marovske in Preradovičeve ulice.

Podružnica v Trstu, ul. Lavatoio 1, II.

Ta zadruga prevzema pod ugodnimi pogoji sledeča zavarovanja: **I. Razni požarnim škodam.** 1. Zavarovanje zgradb (hiš, gospodarskih [illegible]). 2. Zavarovanje premičnin (pohištva, prodajalniškega blaga, gospo[illegible]ev itd.) 3. Zavarovanje poljskih pridelkov (žita, sena itd.) **II. Zavar[illegible]je stekelnih šip. III. Na življenje.** 1. Redna zavarovanja. a) Zava[illegible]nje glavnic za slučaj doživljenja in smrti. b) Zavarovanje dote. c) življenske re[illegible]. —